

Φυτοφάρμακα: Ένας ύπουλος έχθρός για την ύγεία.

Γαλήνη Φούρα

Δημοσιογράφος.

Καταναλωτές και έπιστήμονες συμφωνούν ότι τα φυτοφάρμακα είναι ένας ύπουλος έχθρός για τη δημόσια ύγεία, τὸ περιβάλλον, ακόμη και τις ίδιες τις καλλιέργειες. Τὸ πρόβλημα δημιουργήθηκε με τὴν ἀνάκλυψη τοῦ DDT πρὶν 70 χρόνια, ὅταν ἡ σύγχρονη γεωργία μπήκε σὲ ἕνα φαῦλο κύκλο. Ἡ ἀντοχή στα ὑπάρχοντα φυτοφάρμακα εἶχε ὡς συνέπεια τὴν αὔξηση τῶν δόσεων και τὴ συνεχή ἀλλαγὴ τῶν τοξικῶν οὐσιῶν, με ἀποτέλεσμα νὰ ἔχουμε σήμερα τα φυτοφάρμακα τρίτης γενιᾶς.

Πίσω ἀπὸ τὰ φυτοφάρμακα δὲν κρύβονται μόνο σοβαρότατοι κίνδυνοι για τὴ δημόσια ύγεία, ἀλλὰ και τεράστια οικονομικά συμφέροντα. Τὸ θέμα παραμένει “ἀνοικτὸ” και στὴν Εὐρωπαϊκή Ἐνωση. Τὸ 2016, ἡ Ὑπουργὸς Περιβάλλοντος τῆς Σουηδίας Άσα Ἐλίζαμπεθ Ρόμσον κάλεσε με ἔπιστολή της τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Ἐνωσης νὰ συμμορφωθοῦν με ἀπόφαση τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ δικαστηρίου, σύμφωνα με τὴν ὁποία ἡ ἀξιολόγηση τῆς βλαπτικότητας τῶν ζιζανιοκτόνων και τῶν φυτοφαρμάκων δὲν πρέπει νὰ γίνεται και με οικονομικά κριτήρια, ἀλλὰ ἡ μόνη προσέγγιση νὰ εἶναι ὁ κίνδυνος για τὴ δημόσια ύγεία. Στὴν ἀντίπερα ὄχθη ἐκφράζονται ἐπιχειρήματα για τὴν οικονομική βιωσιμότητα τῆς ἀγροτικής ἐκμετάλλευσης.

Στὴν ἐκθεση πάντως, πὸ συντάχθηκε ἀπὸ ἔπιστήμονες στὸ πλαίσιο τῆς Διεύθυνσης Ὑγείας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης τὸ 2017, ὑπογραμμίζεται ὅτι δὲν ὑπάρχει φυτοφάρμακο με μηδενική βλαπτικότητα, ὡστόσο δὲν εἶναι ὅλα τὰ ἴδια. Μέχρι σήμερα οἱ συνέπειες τους στὴν ύγεία ἀναγνωρίζονταν μετὰ τὴν κυκλοφορία τους. Τώρα, ἐπιχειρεῖται νὰ θεμελιωθεῖ ἕνα σύστημα πὸ νὰ τὰ ἀξιολογεῖ πρὶν κυκλοφορήσουν, ὅπως τὰ φαρμακευτικά προϊόντα. Ὅμως, οἱ κίνδυνοι πὸ συνδέονται με τὰ φυτοφάρμακα δὲν εἶναι πλήρως γνωστοὶ και για πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἔχουν μελετηθεῖ οἱ μακροχρόνιες ἐπιπτώσεις στὴν ύγεία, ὅπως βλάβες στὸ γενετικό ὕλικό, τὸ νευρικό, τὸ ἔνδοκρικό και τὸ ἀνοσοποιητικό σύστημα. Ἐπίσης, δὲν ξέρουμε ποιά εἶναι τὰ ἀθροιστικά ἀποτελέσματα τῆς δράσης πολλῶν διαφορετικῶν οὐσιῶν στὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμό.

Οἱ γνώσεις πὸ ἔχουμε προέρχονται κυρίως ἀπὸ πειραματόζωα, ἀπὸ μελέτες σειρῶν ἀνθρώπινων κυττάρων και ἐπιδημιολογικές μελέτες. Για τὰ παιδιά οἱ χημικές οὐσίες εἶναι δέκα φορές πὸ τοξικές και γι' αὐτὸ ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος. Περισσότερες ἀπὸ 400 χημικές οὐσίες χρησιμοποιούνται τακτικά στὴ συμβατική γεωργία για τὴν ἀντιμετώπιση ἐντόμων και ζιζανίων. Αὐτὲς μολύνουν τὰ τρόφιμα, ἀφοῦ σύμφωνα με τὸν Ὀργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων τῶν Η.Π.Α., τὰ μισὰ προϊόντα πὸ ἐλέγχονται στα καταστήματα τροφίμων περιλαμβάνουν μετρήσιμα ἐπίπεδα φυτοφαρμάκων.

Τὰ φυτοφάρμακα μποροῦν ἔμμεσα νὰ συμβάλουν στὴν ἀνάπτυξη καρκίνου, μειωμένη γονιμότητα, αὐτόματη ἀποβολή, θνησιγενὴ ἔμβρυα και ἀναπτυξιακές ἀνωμαλίες. Ἀπὸ τὴ μετακίνησή τους στὸν ὑδροφόρο ὀρίζοντα εἶναι εὐκόλο νὰ μολυνθοῦν τὰ ὑπόγεια ὕδατα, ἐνῶ μεγάλες ποσότητες δέχονται και τὰ ψάρια, ἀπὸ τὸ νερὸ πὸ περνάει μέσα ἀπὸ τὰ βράγχιά τους. Και ὅλα αὐτὰ γιατί; Για τὸ 5% τῶν ἐντόμων πὸ θεωροῦνται ἐχθρικά για τις καλλιέργειες. Στὴν Ἑλλάδα, ἡ χρήση παράνομων φυτοφαρμάκων, πὸ εἰσάγονται ἀπὸ τὴ Βουλγαρία, τὴ Ρουμανία και τὴν Τουρκία, εἶναι κοινὸ μυστικὸ μεταξὺ τῶν ἀγροτῶν ἐδῶ και πολλὰ χρόνια. Τὸ 2017, σὲ περισσότερες ἀπὸ 50 ὑποθέσεις εἰσαγωγῆς και χρήσης παράνομων σκευασμάτων, ἐπιβλήθηκαν πρόστιμα 200 χιλιάδων εὐρώ. Ἡ παραβατικότητα παρουσιάζει ἔξαρση και δὲν ἀποκαλύπτεται πάντα ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους τῶν τελωνειακῶν και ἀστυνομικῶν ἀρχῶν. Με κάθε εἶδους τέχνασμα και παραστατικά (συχνὰ τὰ παρουσιάζουν ὡς λιπάσματα), ἔλληνες και ξένοι μεσάζοντες παρακάμπτουν τις ὑπηρεσίες.

Οἱ συνέπειες ἀπὸ τὴ χρήση τῶν φυτοφαρμάκων εἶναι ἀπροσδιόριστες. Σὲ ἔρευνες στὸ λεγόμενο καλάθι τῆς νοικοκυρᾶς βρέθηκαν ὑπολείμματα τρεῖς φορές μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ ἐπιτρεπόμενα ὅρια, ἐνῶ πρὶν λίγα χρόνια ἡ Ρωσία και ἡ Γερμανία ἐπέστρεψαν στὴν Ἑλλάδα χιλιάδες τόνους ὀπωροκηπευτικῶν μετὰ ἀπὸ ὑγειονομικούς ἐλέγχους. Ὁ καταναλωτὴς εἶναι ἀδύνατον νὰ καταλάβει, διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, ἂν τὰ φρούτα και τὰ λαχανικά πὸ ἀγοράζει ἔχουν ὑπολείμματα φυτοφαρμάκων. Τὸ ἀπλὸ πλύσιμο ἐπαρκούσε, ὅταν οἱ ἀγρότες χρησιμοποιούσαν χαλκὸ και θειάφι. Τώρα ἡ ἀποτελεσματικότητά του εἶναι ἀμφίβολη. Οἱ συμβουλές αὐτοπροστασίας εἶναι ἀπλές, ἀλλὰ πλέον ἐπισηφαλές. Τὰ λαχανικά και οἱ βολβοὶ πὸ βρίσκονται μέσα στὴ γῆ, ἀπορροφοῦν περισσότερα δηλητήρια. Πατάτες, καρότα, παντζάρια γίνονται ἀκίνδυνα ἂν ἀφαιρέσουμε τὴ φλούδα, ἂν και πολλὰ σύγχρονα φυτοφάρμακα εἶναι διασυστημικά, δηλαδή κυκλοφοροῦν μέσα στὸν ὄργανισμό τοῦ φυτοῦ. Τὰ μικρὰ σὲ μέγεθος ὀπωροκηπευτικά ἴσως εἶναι καλύτερα, ἂν και αὐτὸ δὲν ἰσχύει πάντα. Ἐνας τρόπος προστασίας εἶναι τὸ ζεμάτισμα τῶν λαχανικῶν σὲ νερὸ πὸ ἔχουμε προσθέσει ξύδι, τὸ ὁποῖο διασπᾶ τὰ φάρμακα. Κάποιοι προτείνουν για ὅλα λαχανικά πὸ τρώγονται βραστά, ὅπως μπρόκολο, κουνουπίδι κ.ἄ., νὰ πετάγεται τὸ πρῶτο νερὸ. Ὑψηλότερες περιεκτικότητες σὲ φυτοφάρμακα τείνουν νὰ ἔχουν τὰ ροδάκινα, τὰ νεκταρίνια, τὰ κεράσια, οἱ φράουλες, τὰ σταφύλια, τὰ βερούκοκα, τὰ μήλα, οἱ πατάτες. Μικρότερες τὸ ἀβοκάντο, τὸ μάνγκο, τὸ ἀκτινίδιο, τὰ σπαράγγια, τὰ κρεμμύδια, τὸ καλαμπόκι, ὁ ἀρακάς, ὁ ἀνανάς...

Ἴσως βοηθεῖ νὰ τρίβουμε τὴν ἐπιφάνεια τῶν φρούτων

μὲ ἓνα σφουγγάρι κάτω ἀπὸ τρεχούμενο νερό. Στὰ μικρό-καρπα φρούτα, ὅπως κεράσια, σταφύλια κ.λπ., ἡ κατανάλωση βιολογικῶν προϊόντων ἀποτελεῖ τὴν καλύτερη ἐπιλογή. Τὰ βιολογικὰ προϊόντα ἔχουν γίνῃ πιὸ δημοφιλῆ τὰ τελευταῖα

χρόνια, θεωροῦνται καλύτερης ποιότητος, εἶναι γευστικά, πιὸ θρεπτικά καὶ ὑγιεινά. Οἱ περισσότεροι καταναλωτὲς τὰ ἐπιλέγουν, γιὰ τὸ θεωροῦν πιὸ ἀσφαλῆ, ἀφοῦ δὲν ἔχουν παρασιτοκτόνα καὶ χημικὰ λιπάσματα. ●